

Privacy Commissioner
Te Mana Matapono Matatapu

Fakamatala ki he mo'ui lelei – ko ho'o ngaahi totonu'

Kuo pau ki he ngaahi va'a ngāue ki he mo'ui lelei' ke nau...

1. Tānaki pē 'a e fakamatala fekau'aki mo koe 'oku nau fu'u fiema'u'
2. Ma'u atu 'a e fakamatala' ni meiate koe 'i he feitu'u kotoa pē 'e ala lava ai'
3. Fakahā totonu atu kiate koe 'a e me'a 'e ngāue'aki ia ki ai'
4. Fai fakapotopoto 'a e anga 'o 'enau tānaki 'a e fakamatala' ni
5. Tauhi ia ke malu
6. Fakangofua atu ke ke vakai ki ai kapau 'oku' ke fiema'u
7. Fakatonutonu ia kapau 'oku' ke pehē 'oku fehalaaki
8. Fakapapau'i 'oku tonu eni kimu'a pea nau toki ngāue'aki ia
9. Faka'auha eni 'i he mahino pē 'oku 'ikai fiema'u ke nau toe faka'aonga'i ia'
10. Ngāue'aki ia ki he 'uhinga pē ko ia na'e tānaki ai eni'
11. Toki faka'atā atu pē ia ki tu'a kapau 'oku' 'i ai ha'a nau 'uhinga lelei ki ai
12. Ngāue'aki pē 'a e fika National Health Index ki he ngaahi taumu'a ki ho'o mo'ui lelei'

Fetu'utaki ki he 'Ōfisi 'o e Komisiona ki he Tauhi Malu 'o e Ngaahi Fakamatala' (Office of the Privacy Commissioner) 'i he 0800 803 909 kapau 'oku' ke toe fiema'u ha fakamatala lahi ange pe ko ha'o vakai ki he www.privacy.org.nz

Ko e fakamatala ki ho'o mo'ui lelei'

'Ilo 'a Ho'o Ngaahi Totonu ke Tauhi Malu 'a Ho'o Ngaahi Fakamatala'

Ko e tu'asila ki he fetu'utaki mai'

Office of the Privacy Commissioner
PO Box 10094
Level 4
109-111 Featherston Street
Wellington

Fika telefoni ki ha ngaahi faka'eke'eke'

(09) 302 8655
pe telefoni ta'etotongi ki he
0800 803 909

'Oku 'ikai ke mau lava 'o 'oatu ha fale'i fakalao, kā 'e malava ke tau talanoa fekau'aki mo e ngaahi kaveinga 'oku felāve'i mo eni', lao 'oku kaunga tonu ki heni', pea mo e hā nai 'a e ngaahi me'a te ke ala fili ke fakahoko'.

Uepisaiti'

www.privacy.org.nz

Ko e hā 'a e fika National Health Index?

'Oku hanga 'e ho'o fika National Health Index 'o faka'ilonga'i koe 'i he ngaahi ngāue 'oku fakataumu'a ki ho'o mo'ui lelei'. 'E toki lava pē ke faka'aonga'i 'a e fo'i fika ko eni' 'e he kakai pe ngaahi kautaha 'oku 'i ai ha'a nau felāve'i tonu mo e tafa'aki ki he mo'ui lelei'.

'E fēfē kapau 'oku ou ta'efiemālie?

Fuofua talanoa ma'u pē mo e va'a ngāue 'oku' ke ta'efiemālie ki ai' ke 'oange ha nau faingamālie ke nau fakatonutonu ai 'a e me'a kuo fehālaaki'.

Kapau 'oku 'ikai ke ke fiemālie ki he ola 'o 'enua ngāue', 'e lava ke ke lāunga ki he Komisiona ki he Tauhi Malu 'o e Ngaahi Fakamatala'. Hangē ko eni', 'e lava ke fakahoko ha'o lāunga kapau:

- na'e 'ikai fakangofua atu ke ke sio ki ho'o ngaahi fakamatala' pe kuo 'ikai tali 'e he va'a ngāue ko ia' ke nau fakatonutonu 'a e ngaahi fakamatala felāve'i mo koe'
- kuo' ke pehē kuo hala hano tuku atu 'e he va'a ngāue ko ia' ha fakamatala felāve'i mo koe, ki ha tokotaha kehe ange
- kuo' ke pehē kuo ngāue hala'aki ha fakamatala felāve'i mo koe pe na'e 'ikai ke nau fakapapau'i 'oku mo'oni 'eni
- kuo' ke pehē na'e 'ikai tauhi malu 'a ho'o ngaahi fakamatala'.

'E anga fēfē ha'a' ku fakahoko ha lāunga ki he Komisiona ki he Tauhi Malu 'o e Ngaahi Fakamatala?

'Oku faingofua pē 'eni, pea 'oku ta'etotongi. Fai mai pē ha'o tohi kiate kimautolu pe ko ha'o fetu'utaki mai ki he 'emau laine faka'eke'eke'. Kapau te ke fiema'u 'eni, 'e lava ke ke ma'u atu ha tatau 'o e foomu lāunga' mei' he 'emau uepisaiti' (www.privacy.org.nz) ke tokoni atu ki hono fakahoko 'o ho'o lāunga'.

'Oku anga fēfē 'a hono malu'i 'o e fakamatala ki ho'o mo'ui lelei?

'Oku pule'i 'e he Tu'utu'uni Fakalao ki he Tauhi Malu 'o e Fakamatala ki he Mo'ui Lelei' (Health Information Privacy Code) 'a e anga 'o hono ngāue'aki 'o e ngaahi lēkooti ki ho'o mo'ui lelei'. 'Oku 'i he Tu'utu'uni Fakalao' ni 'a e tu'utu'uni 'e hongofulu-mā-ua 'a ia 'oku' ne pule'i 'a e anga 'o hono tākaki, faka'aonga'i, mo hono tuku atu ki tu'a 'e he kakai 'oku nau ngāue 'i he tafa'aki 'o e mo'ui lelei', 'o e ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei'.

Kapau 'oku' ke 'ilo ki ho'o ngaahi totonu', 'e lava ke ke tokoni ke fakapapau'i 'oku tauhi malu mo hao 'a ho'o ngaahi fakamatala'.

Ko e hā 'a e fakamatala ki he mo'ui lelei', pea ko e fē ha va'a ngāue ki he mo'ui lelei?

Ko ha fa'ahinga me'a pē 'oku tauhi 'e ho'o toketaa' pe 'e ha va'a ngāue ki he mo'ui lelei' fekau'aki mo ho'o mo'ui lelei', 'oku lau ia ko e fakamatala ki ho'o mo'ui lelei'. Ko e ngaahi va'a ngāue ki he mo'ui lelei' 'oku kau ki ai 'a e ngaahi falemahaki', ACC pea mo e ngaahi kautaha malu'i mo'ui'.

Ko e ngaahi fakamatala ki he mo'ui lelei' 'oku kau ki ai 'a e ngaahi faito'o 'oku tu'utu'unia 'e he toketaa', ngaahi nouti pe fakamatala fakama'ala'ala, ngaahi sivi fakatoketā, ngaahi ola 'o ha ngaahi sivi pea mo ha ngaahi lēkooti 'o ha ngaahi fepōtalanoa'aki.

Kuo pau nai ke tauhi malu 'a ho'o ngaahi fakamatala?

'Io. 'Oku 'i ai 'a e ngaahi founa malu'i fakapotopoto 'a e ngaahi va'a ngāue kotoa pē ki he mo'ui lelei' ke fakapapau'i 'oku tauhi malu 'a ho'o ngaahi fakamatala'.

'Oku kau ki heni 'a hono tauhi malu 'o e ngaahi lēkooti fakakomipiuta', loka 'o e ngaahi kapineti 'oku tauhi ai 'a e ngaahi faile fakapepa', ngaahi aleapau mo e kau ngāue' mo e kau tauhi'api' ki hono tauhi malu 'o e ngaahi fakamatala', pea mo hono faka'auha 'i ha founa malu 'o e ngaahi fakamatala' 'i he taimi 'oku 'ikai ke toe fiema'u ai kinautolu'.

Ko hai 'oku lava ke sio ki he ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei?

'E lava 'a e kau toketā, kau neesi, mo e kau toketā mataotao 'oku nau ngāue fakahangatonu kiate koe' 'o sio ki he ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei' koe'uhi' ke fakahoko lelei mo malu ai foki 'a 'enau tauhia koe'.

'E ala lava foki mo e kau ngāue 'i he ngaahi va'a ngāue ki he mo'ui lelei' 'o hangē ko e ngaahi Poate Mo'ui Fakavāhenga', ACC pe ko e Potungāue Mo'ui', 'o sio ki ho'o ngaahi fakamatala' 'o kapau 'e fiema'u eni ki ha'a nau tokoni atu kiate koe pe ko ha'a nau ngaahi fokotu'utu'u pea mo 'enau leva'i lelei 'a honau ngaahi ngafa'.

'E 'i ai foki mo e ni'ihi kehe ia 'e ala lava ke nau sio ki ho ngaahi lēkooti', 'o hangē ko eni':

- ko ho'o mātu'a' pe tauhi' kapau 'oku' ke si'i hifo 'i he ta'u 16
- ko ha tokotaha 'oku' ne faitu'utu'uni ma'a' u kapau 'oku' ke lolotonga pongia pe fu'u faingata'a'ia 'o 'ikai lava ai ke ke 'oatu ha'o fakangofua fakafaito'o (hangē ko ha taha 'oku 'i ai hano mafai fakalao ma'a' u pe power of attorney)
- ko ho'o kautaha malu'i' kaekehe pē kuo' ke 'osi fakangofua kinautolu
- ko ha sino 'oku' ne tauhi 'a e ngaahi tu'utu'uni 'a e lao' 'o hangē ko e kau Polisi'.

Kuo pau ke fakahoko atu 'e he ngaahi va'a ngāue ki he mo'ui lelei' kiate koe pe ko hai 'e sio ki ho'o ngaahi fakamatala' pea mo e 'uhinga ki ai'. Kapau 'oku' ke ta'epau'ia 'i he me'a 'oku hoko ki he ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei', 'eke ange pē ki ho'o toketaa' pe ko ha tokotaha ngāue kehe pē 'i he tafa'aki ki he mo'ui lelei'.

Kapau 'oku' 'i ai ha'o hoha'a ki he ngaahi feitu'u pe ko e tokotaha 'oku hu'u ki ai 'a e ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei', 'oku' 'i ai 'a ho'o totonu ke ke lea ki heni. Kā 'e 'ikai ke malava ma'u pē ke ke ta'ofi hano tukuange atu ha fakamatala felāve'i mo ho'o mo'ui lelei'.

'I he taimi 'e ni'ihi 'oku fakangofua pē ia 'e he lao' ke tukuange atu 'a e fakamatala' ni 'i he taimi 'oku' ke ta'eloto ai ki heni'. Kā 'oku totonu pē ke ke 'ilo ki he me'a 'oku hoko ki ai', pea 'oku mahu'inga ke 'ilo 'e he kau ngāue 'i he tafa'aki ki he mo'ui lelei' kapau 'oku' ke ta'eloto ki hono tukuange atu 'o e fakamatala ko ia'.

'E lava nai ke ke sio ki he ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei?

'Oku 'i ai 'a ho'o totonu ke ke sio ki he ngaahi fakamatala ki ho'o mo'ui lelei'.

Ongo'i tau'atāina ke ke kole atu eni ki ha tokotaha ngāue 'i he tafa'aki 'o e mo'ui lelei' ke ne fakahā atu ho'o faile' ke ke sio ai pe ke ne 'oatu ha'o tatau ke ke tauhi.

Kapau 'oku' ke kole atu ke ke sio ki he fakamatala ki ho'o mo'ui lelei', 'oku tuku atu 'a e 'aho ngāue 'e 20 ki he va'a ngāue ko ia' ke 'oatu ai ha'a nau tali.

‘E fēfē leva kapau ‘e ‘ikai ke ke lava ‘o sio ki he fakamatala ki ho‘o mo‘ui lelei?

Kapau kuo‘ ke kole atu ke ke sio ki he fakamatala ki ho‘o mo‘ui lelei‘ pea kuo te‘eki ai ke fai atu ha tali ‘a e va‘a ngāue ko ia‘ ‘i he hili ‘o e ‘aho ngāue ‘e 20, toe ‘oatu ha‘o fakamanatu kiate kinautolu pe ko ha‘o fakahoko ha‘o lāunga ki he va‘a ngāue ko ia‘. Kapau leva ‘oku ‘ikai ke ke fiemālie ki he tali ‘a e va‘a ngāue ko ia‘, ‘e lava ke ke lāunga ki he Komisiona ki he Tauhi Malu ‘o e Ngaahi Fakamatala‘.

Kuo pau ke ‘i ai ha ‘uhinga lelei ‘a ha va‘a ngāue ke nau fakafisinga‘i atu ai ‘a ho‘o kole‘. Kapau ‘oku ‘ikai ke nau tali ‘a ho‘o kole‘, ‘e lava ke ke kole ki he Komisiona ki he Tauhi Malu ‘o e Ngaahi Fakamatala‘ ke ne toe vakai‘i ‘a e tu‘utu‘uni ko ia‘.

‘E fēfē leva kapau ‘oku fehalaaki ‘a e fakamatala ki ho‘o mo‘ui lelei?

Kapau ‘oku‘ ke pehē ‘oku fehalaaki ‘a e fakamatala ki ho‘o mo‘ui lelei‘, ‘oku ‘i ai ‘a ho‘o totonu ke ke kole atu ki he va‘a ngāue ko ia‘ ke nau fakatonutonu ‘eni.

‘I he taimi lahi, ‘e ‘ikai tāmata‘i ‘e he ngaahi va‘a ngāue‘ ia ha ngaahi fakamatala mei‘ he faile‘ – ‘oku mahu‘inga ke lēkooti ‘a e ngaahi me‘a kotoa pē kuo hoko‘. Kae kapau ‘oku‘ ke pehē ‘oku fehalaaki ‘a e fakamatala ‘oku tauhi ‘i he faile‘, ‘e lava ke ke fakahā ange kiate kinautolu ‘a e fakamatala ‘oku‘ ke pehē ‘oku totonu‘. Pea ‘e lava ke ke kole ange ke nau faka‘asi ‘a ho‘o fakakaukau ko ia‘ ‘i he faile‘, koe‘uhi‘ ko e tokotaha kotoa pē te nau toe sio ki he faile‘ ‘amui ange‘, te nau ‘ilo ai ki heni pea ‘e lava ke nau fakakaukau‘i ‘eni ‘i he ‘enau ngāue‘.